

af et Laan imod billig Rente. Hvor vidt man nu der vil gaa, er jo et Spørgsmaal, hvorom der kan tvistes. Jeg tror dog, at man maa stille Spørgsmaalet saaledes: Hvor stor en aarlig Ydelse eller aarlig Afgift kan en Landarbejder svare, naar han skal kunne leve ved Hjælp af Lodden og sit personlige Arbejde med denne Lod. Jeg tror, at hvis man kom meget over en aarlig Afgift af 100 Kr., vilde man sætte ham for haardt ind. Dette Spørgsmaal er søgt løst i Folketinget ved at affatte § 10 saaledes, at af det Laan, som Statskassen yder, skal et Beløb, der svarer til $\frac{1}{10}$ af Laanværdien indeftaa afdragsfrit mod en Rentydelse af 3 Procent p. a.; medens $\frac{9}{10}$ af Laanværdien forrentes og afdrages med 4 Procent p. a., hvor af 3 Procent af den til enhver Tid skyldige Kapital er Rente og Resten Afdrag. Denne amortisable Del af Laanet vil altsaa være afdraget i Løbet af 46 Aar. Den Tiendedel, som staar omhandlet i § 10 første Stykke, skal jeg ikke komme ind paa i Dag, idet jeg kommer tilbage dertil senere. Det er i og for sig klart, at Staten for Tiden ikke kan laane Penge ud til 3 Procent uden at lide Tab derved; men Spørgsmaalet er saa, om man mener, at denne Foranstaltning er saadan, at den vil bringe tilsvarende Gavn i Forhold til det Offer, Staten saaledes bringer.

Det næste Spørgsmaal, jeg skal omtale, er Spørgsmaalet om, hvor stor en Kapital Arbejderen selv skal eje for at kunne komme i Betragtning til Statshjælp. I saa Henseende har man delt sig i et Flertal og et Mindretal, saaledes at Flertallet har ment kun at burde forlange af Arbejderen, at han var i Besiddelse af en Tiendedel af den Kapital, som var fornøden for at han kunde komme ind i en Lod som den, der omtales her, medens Mindretallet har ment at burde forlange, at Arbejderen selv ejede en Femtedel af den nødvendige Kapital. Til dette Mindretallets Standpunkt har Regeringen sluttet sig i sit Forslag, hvorimod Folketinget har ændret sit Forslag saaledes, at det har sluttet sig til Kommissionens Flertal. Smidlertid maa Regeringen for sit Bedkommende finde, at det vil være den heldigste Maade at komme ind paa denne Sag paa, at man forlanger, at Arbejderen skal have erhvervet sig en ret klækkelig Kapital, for han kan saa denne Begunstigelse af Statskassen. Det er jo kun de Arbejdere, som virkelig ere dygtige og sparsommelige, og som have dokumenteret disse Egenskaber, hvem der kan være Tale om at hjælpe ved en Statsforanstaltning som denne. Naar det fra anden Side er høvdet, at det netop var

de fattige, netop de trængende Arbejdere, man skulde støtte, kan dette jo lyde meget smukt, og det kunde være meget tiltalende, hvis man kunde komme ind paa dette ogsaa; men det vilde dog være for stor en Opgave, en Opgave som det ganske vist vilde være umuligt at løse. Udvælger man derimod de dygtigste mest sparsommelige Arbejdere, vil Opgaven være løselig. Nu har man ikke andet Kriterium for, hvorvidt en Arbejder er sparsommelig og dygtig end det, at han har set sig i Stand til ved sit Arbejde at tjene ret betydelige Penge og har kunnet holde paa disse Penge saaledes, at han har dem til Raadighed, saa han kan komme ind i en saadan Ejendom. Naar han har dokumenteret dette, synes jeg ikke, der er nogen Betænkkelighed ved, at Staten siger: Den Mand kunne vi hjælpe til at opnaa, hvad der er hans Haab, og vi anse det ogsaa i det hele taget for heldigt, at Arbejderen kan komme ind i en saadan selvstændig Bolig med en Besætning af nogle Køer. Det kan man hjælpe ham til, for saa vidt man har nogen Garanti for, at Statens Penge, som vilde blive anvendte her, blive anvendt godt, og ogsaa fordi Mængden af de Arbejdere, der vil blive Tale om at hjælpe, ikke bliver saa overvældende stor. Jeg kan derfor ikke tilraade at blive staaende ved Lovforslaget, som det foreligger paa dette Punkt.

Jeg skal derefter omtale Spørgsmaalet om, hvilken Størrelse Jordlodden helst man have. Her har Landkommissionen foreslaaet, at Lodden skulde være 3—4 Tdr. Land Middeljord, dog at Lodderne ikke maatte gaa under 2 Tdr. Land geometrisk Maal, og ikke over 6 Tdr. Land geometrisk Maal, medens der gives en vis Latitude med Hensyn til de magre Egne af Landet. Denne Størrelse har Regeringen i sit Lovforslag accepteret; men Folketinget har sat Størrelsen noget op. Det, der er afgørende for, hvilken Størrelse man skal forlange af disse Lodder, er jo dette, at man paa den ene Side maa sørge for, at Lodden er saa stor, at der kan holdes en passende Besætning paa den, og at Lodden kan drives med Jordel som et selvstændigt Avlsbrug, og at man paa den anden Side ikke gør Lodden saa stor, at dens Drift forhindrer Landarbejderen i fremveles at være Landarbejder. Det, som det gælder om, er at hjælpe Landarbejderen og ikke at lave Landarbejderen om til noget andet, til Husmand. Det foretømer mig saa foleklart, at der ligger Afgørelsen af dette Spørgsmaal, at jeg tror, at den Størrelse, Folketinget har foreslaaet for disse Lodder, er passende. De 3—4 Tdr. Land Middeljord, som ere foreslaaede i Re-